

POSTANOWIENIE

Dnia 06 września 2021 roku

Sąd Okręgowy w Warszawie, XXVIII Wydział Cywilny w składzie następującym:

Przewodniczący: sędzia Katarzyna Dawid – Bircka

po rozpoznaniu w dniu 06 września 2021 roku w Warszawie

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa P. M. i B. M.

przeciwko (...) Bank (...) S.A. z siedzibą w W.

o ustalenie i o zapłatę ewentualnie o ustalenie i o zapłatę

w przedmiocie wniosku powodów o zabezpieczenie roszczenia o ustalenie nieważności umowy

postanawia:

1. udzielić zabezpieczenia roszczenia powodów P. M. i B. M. o ustalenie nieważności Umowy nr (...) o kredyt mieszkaniowy (...) – (...), sporządzonej w dniu 07 lipca 2008 roku, poprzez wstrzymanie obowiązku dokonywania spłat rat kredytu przez powodów w terminach określonych w/w Umową w okresie od dnia 06 września 2021 roku do dnia uprawomocnienia się orzeczenia kończącego postępowanie w niniejszej sprawie;
2. oddalić wniosek w pozostałym zakresie.

Zasadnicze powody rozstrzygnięcia na podstawie art. 357 § 5 k.p.c.

Powodowie uprawdopodobnili roszczenie o ustalenie nieważności umowy kredytowej oraz interes prawny w udzieleniu zabezpieczenia tego roszczenia. Sąd miał przy tym na uwadze, iż powodowie zwrócili już stronie pozwanej kwotę, którą otrzymali od Banku w wykonaniu kwestionowanej umowy kredytowej, a więc kwotę 138 435,74 zł. Dalsze zatem dokonywanie wpłat na rzecz strony pozwanej może spowodować konieczność bądź wytoczenia kolejnego procesu po zakończeniu niniejszego bądź zmiany powództwa na dalszym etapie postępowania.

Skoro kwota wypłacona powodom przez Bank jest niższa od kwoty dokonanych przez nich spłat, a obecnie powodowie dokonywaliby spłat ponad wypłacony im kredyt, to stanowi to argument za uwzględnieniem wniosku powodów o zabezpieczenie co do zasady. Przy czym, Sąd uznał, iż wystarczającym sposobem zabezpieczenia będzie wstrzymanie obowiązku spłaty rat kredytu przez powodów w okresie od dnia udzielenia zabezpieczenia do dnia uprawomocnienia się orzeczenia kończącego postępowanie w niniejszej sprawie. W ocenie Sądu, zabezpieczenie roszczenia powodów w ten sposób zapewni im należyłą ochronę prawną (art. 730¹ § 3 k.p.c.).

Wobec powyższego, w pozostałym zakresie, dotyczącym kolejnych sposobów zabezpieczenia, wniosek został oddalony.

Dodać należy, iż w związku z zabezpieczeniem roszczenia powodów jak w pkt 1 postanowienia, pozwany bank nie może dokonywać czynności, które miałyby niejako stanowić „sankcję” za niepłacenie rat kredytu w okresie od zabezpieczenia do zakończenia niniejszego postępowania, w szczególności nie może wypowiedzieć powodom umowy kredytowej z powodu nieuiszczania rat kredytowych oraz nie może przekazywać innym podmiotom informacji o nieuiszczaniu przez powodów rat kredytu. Wstrzymanie wykonywania tych obowiązków a więc uiszczenia rat kredytu,

nastąpiło bowiem na podstawie postanowienia Sądu, nie jest zaś wyrazem lekceważenia przez powodów swoich zobowiązań umownych.

Sygn. akt XXVIII C 11812/21

UZASADNIENIE

Postanowienia z dnia 06 września 2021 roku

W pozwie, wniesionym w dniu 24 sierpnia 2021 roku przeciwko (...) Bank (...) S.A. z siedzibą w W., powodowe P. M. i B. M. wnieśli: 1. o ustalenie nieważności całej Umowy nr (...) o kredyt mieszkaniowy (...) – (...) (kredyt hipoteczny przeznaczony na zakup lub zamianę nieruchomości na rynku wtórnym), sporządzonej w dniu 07 lipca 2008 roku, 2. o zasądzenie od strony pozwanej solidarnie na ich rzecz kwoty 14 866,12 zł wraz z odsetkami. Powodowie zgłosili także roszczenia ewentualne o ustalenie i o zapłatę.

Powodowie jednocześnie wnieśli o udzielenie zabezpieczenia roszczenia o ustalenie nieważności w/w Umów poprzez wstrzymanie obowiązku dokonywania spłat rat kredytu przez powodów w terminach określonych w/w Umową w okresie od dnia wniesienia powództwa do dnia uprawomocnienia się orzeczenia w niniejszej sprawie oraz zakazanie stronie pozwanej złożenia oświadczenia o wypowiedzeniu w/w Umowy w okresie od dnia wniesienia powództwa do dnia uprawomocnienia się orzeczenia w niniejszej sprawie oraz zakazanie stronie pozwanej przekazywania informacji do Biura Informacji Kredytowej oraz Bankowego Rejestru o zaprzestaniu spłaty przez powodów rat w ramach w/w Umowy w okresie od dnia wniesienia powództwa do dnia uprawomocnienia się orzeczenia w niniejszej sprawie.

Ewentualnie w przypadku nieuwzględnienia powyższego wniosku, powodowie wnieśli o udzielenie zabezpieczenia roszczenia o zapłatę 69 548,75zł, zgłoszonego jako roszczenie ewentualne, poprzez zajęcie wierzytelności z wszystkich rachunków bankowych (...) S.A. z siedzibą w W..

Sąd zważył, co następuje:

Wniosek o udzielenie zabezpieczenia głównego roszczenia niepieniężnego o ustalenie nieważności Umowy o kredyt co do zasady zasługiwał na uwzględnienie w pierwszy ze sposobów opisanych we wniosku, zaś w pozostałym zakresie podlegał oddaleniu.

Stosownie do art. 730¹ § 1 k.p.c. udzielenia zabezpieczenia może żądać każda strona lub uczestnik postępowania, jeżeli uprawdopodobni roszczenie oraz interes prawny w udzieleniu zabezpieczenia. Interes prawny w udzieleniu zabezpieczenia istnieje wtedy, gdy brak zabezpieczenia uniemożliwi lub poważnie utrudni wykonanie zapadłego w sprawie orzeczenia lub w inny sposób uniemożliwi lub poważnie utrudni osiągnięcie celu postępowania w sprawie (art. 730¹ § 2 k.p.c.).

Aby wniosek o udzielenie zabezpieczenia został uwzględniony, muszą zostać spełnione łącznie obie wskazane przesłanki, a więc uprawdopodobnienie roszczenia oraz interesu prawnego. Brak uprawdopodobnienia chociażby jednej z nich skutkuje oddaleniem wniosku.

Roszczenie jest uprawdopodobnione, jeżeli prima facie istnieje znaczna szansa jego istnienia. Wymóg uprawdopodobnienia roszczenia wiąże się z koniecznością uprawdopodobnienia faktów, z których jest ono wywodzone. Należy przy tym zaznaczyć, że uprawdopodobnienie nie przesądza udowodnienia mogącego być podstawą do pozytywnego rozstrzygnięcia co do meritum sprawy. Istotą postępowania zabezpieczającego jest bowiem to, że Sąd dokonuje jedynie pobieżnej (wstępnej) analizy dostarczonego przez wnioskodawcę materiału dowodowego.

Drugą wymaganą kumulatywnie przez art. 730¹ k.p.c. podstawą zabezpieczenia jest interes prawny w udzieleniu zabezpieczenia. Interes ten określa się jako obiektywną, w świetle obowiązujących przepisów, czyli wywołaną rzeczywistą koniecznością ochrony określonej sfery prawnej, potrzebę uzyskania orzeczenia sądowego o odpowiedniej

treści, a jego brak uniemożliwi udzielenie uprawnionemu należytej ochrony prawnej (por. np. F. Zedler, *Interes prawny jako podstawa zabezpieczenia roszczeń w postępowaniu cywilnym* (w:) M. Jędrzejewska, T. Ereciński (red.), *Studia z prawa postępowania cywilnego. Księga pamiątkowa ku czci Z. Resicha*, Warszawa 1985, s. 325 i n.).

Przy wyborze sposobu zabezpieczenia sąd uwzględni interesy stron lub uczestników postępowania w takiej mierze, aby uprawnionemu zapewnić należyłą ochronę prawną, a obowiązanego nie obciążać ponad potrzebę (art. 730¹ § 3 k.p.c.).

Dla uwzględnienia wniosku o zabezpieczenie niezbędne jest zatem zawnioskowanie takiego sposobu, który stwarza gwarancję udzielenia wnioskodawcy tymczasowej ochrony prawnej przy zastosowaniu właściwego sposobu zabezpieczenia, który powinien uwzględniać nie tylko interes uprawnionego, ale również okoliczności sprawy ustalone w ramach rozpoznawania wniosku o zabezpieczenie.

Stosownie do treści art. 755 § 1 zd. 1 k.p.c., jeżeli przedmiotem zabezpieczenia nie jest roszczenie pieniężne, sąd udziela zabezpieczenia w taki sposób, jaki stosownie do okoliczności uzna za odpowiedni, nie wyłączając sposobów przewidzianych dla zabezpieczenia roszczeń pieniężnych. W szczególności sąd może unormować prawa i obowiązki stron lub uczestników postępowania na czas trwania postępowania (art. 755 § 1 pkt 1 k.p.c.).

Odnosząc się do pierwszej przesłanki zabezpieczenia, wskazać należy, iż powodowie dla uprawdopodobnienia istnienia roszczeń, zgłoszonych w pozwie, załączyli do pozwu kopię Umowy nr (...) o kredyt mieszkaniowy (...) – (...) (kredyt hipoteczny przeznaczony na zakup lub zamianę nieruchomości na rynku wtórnym), uprawdopodobniając tym samym zawarcie umowy kredytu oraz jej treść. Ponadto w uzasadnieniu pozwu powodowie przedstawili ocenę prawną postanowień Umowy oraz argumenty przemawiające – ich zdaniem – za uznaniem tej Umowy za nieważną.

W § 1 ust. 1 Części Szczególnej Umowy (CSU) wskazano, że kredyt denominowany udzielony jest w złotych w kwocie stanowiącej równowartość 71 963,27 CHF. Stosownie zaś do § 1 ust. 1 Części Ogólnej Umowy (COU) kredyt mieszkaniowy (...) jest udzielany w złotych. § 1 ust. 2 COU stanowił, że w przypadku kredytu denominowanego w walucie obcej, kwota kredytu wypłacana w złotych zostanie określona poprzez przeliczenie na złote kwoty wyrażonej w walucie, w której kredyt jest denominowany, według kursu kupna tej waluty, zgodnie z Tabelą kursów, obowiązującą w Banku w dniu uruchomienia środków, w momencie dokonywania przeliczeń kursowych. Stosownie natomiast do § 15 ust. 7 COU w przypadku kredytu denominowanego w walucie obcej: 1/ Harmonogram spłat kredytu wyrażony jest w walucie, w której kredyt jest denominowany, 2/ Spłata następuje w złotych, w równowartości kwot wyrażonych w walucie obcej, 3/ Do przeliczeń wysokości rat kapitałowo – odsetkowych spłacanego kredytu, stosuje się kurs sprzedaży walut według Tabeli kursów obowiązującej w Banku w dniu spłaty, w momencie dokonywania przeliczeń kursowych.

Z powyższych zapisów umownych wynika zatem, iż pomimo określenia w Umowie kwoty kredytu w CHF wypłata kredytu miała nastąpić w PLN według kursu kupna CHF, zgodnie z Tabelą kursów, obowiązującą w Banku w dniu uruchomienia środków oraz jego spłata miała nastąpić także w PLN z tym, że według kurs sprzedaży walut, zgodnie z Tabelą kursów, obowiązującą w Banku w dniu spłaty. Przy czym zarówno kurs kupna jak i kurs sprzedaży walut określał każdorazowo, jednostronnie Bank w Tabeli kursów. Umowa nie określała zaś w żaden sposób zasad ustalania tych kursów przez Bank. Nie było zatem wiadomo, jakimi kryteriami pozwany Bank kierował się, ustalając własne kursy w tworzonej przez siebie Tabeli kursów. Druga strona umowy (kredytobiorca) nie miała więc możliwości zweryfikowania tego, czy kursy walut zostały ustalone przez Bank zgodnie z zasadami, skoro zasady te nie zostały w ogóle sformułowane. Takie ukształtowanie postanowień umownych oznaczało zatem, iż wyłącznie jednej stronie umowy przyznano nieograniczone uprawnienie do określenia wysokości kursów waluty, na podstawie których ustalone miało być zarówno saldo kredytu jak i wysokość rat.

Wobec powyższego, stwierdzić należało, iż takie ukształtowanie postanowień umownych może prowadzić do stwierdzenia nieważności przedmiotowej Umowy z powodu jej sprzeczności z ustawą (art. 58 § 1 k.c.), polegającej na naruszeniu granic swobody umów (art. 353¹ k.c.) poprzez przyznanie Bankowi uprawnienia do jednostronnego ustalania wysokości świadczenia, jakie Bank ma spełnić na rzecz kredytobiorcy w wykonaniu umowy kredytu

oraz wysokości świadczenia, jakie kredytobiorca zobowiązany był spełnić na rzecz Banku, aby wywiązać się z obowiązku zwrotu wykorzystanego kredytu. Takie ukształtowanie stosunku zobowiązaniowego mogłoby być uznane za naruszające jego istotę, gdyż wprowadzałoby do stosunku zobowiązaniowego element nadrzędności jednej ze stron i podporządkowania drugiej strony bez odwołania do jakichkolwiek obiektywnych kryteriów określających granice swobody jednej ze stron.

Na marginesie dodać należy, iż nawet jeżeli przyjąć, że kwestionowane postanowienia umowne nie byłyby sprzeczne z ustawą, to można by uznać, że stanowią one klauzule abuzywne, a więc że nie wiążą one konsumenta (art. 385¹ § 2 k.c.), przy czym po wyeliminowaniu z umowy abuzywnego mechanizmu indeksacji nie byłoby możliwe dalsze obowiązywanie umowy kredytu zgodnie z jej pozostałą treścią, a więc usunięcie tych klauzul prowadziło by w konsekwencji do upadku (nieważności) całej umowy.

W ocenie Sądu, powodowie uprawdopodobnili również istnienie interesu prawnego w zgłoszeniu żądania o ustalenie nieważności przedmiotowej Umowy kredytu (art. 189 k.p.c.). Tylko bowiem rozstrzygnięcie żądania o ustalenie definitywnie zakończy niepewność stanu prawnego istniejącego pomiędzy stronami, a dotyczącego ważności tej Umowy. Jedynie ustalające orzeczenie sądu znieśli wątpliwości stron i zapobiegnie dalszemu sporowi co do żądań Banku wynikających z tej Umowy.

Mając powyższe na uwadze, stwierdzić należało, iż powodowie uprawdopodobnili istnienie roszczenia głównego o ustalenie.

Odnosnie drugiej przesłanki udzielenia zabezpieczenia, wskazać należy, iż ustalając istnienie interesu prawnego, określanego jako „potrzeba” udzielenia zabezpieczenia, Sąd powinien kierować się kryteriami obiektywnymi, zwracając uwagę na całokształt okoliczności danej sprawy, a nie kryteriami subiektywnymi, stanowiącymi subiektywne odczucia uprawnionego o potrzebie udzielania zabezpieczenia w danym przypadku (zob. Kodeks postępowania cywilnego. Tom IV. Komentarz art. 730-1095¹ red. Prof. Dr hab. Andrzej Marciniak).

Interes prawny w udzieleniu zabezpieczenia istnieje wtedy, gdy brak zabezpieczenia uniemożliwi lub poważnie utrudni wykonanie zapadłego w sprawie orzeczenia lub w inny sposób uniemożliwi lub poważnie utrudni osiągnięcie celu postępowania w sprawie. Celem zabezpieczenia jest udzielenie tymczasowej ochrony prawnej podmiotom potrzebującym, interes prawny istnieje w przypadku, gdy zachodzi potrzeba zapewnienia uprawnionemu "należytej ochrony prawnej", zanim uzyska on ochronę definitywną (ostateczną), czyli zanim zostanie osiągnięty cel postępowania w sprawie, w związku, z którym następuje udzielenie zabezpieczenia. Z kolei "należyta ochrona prawna" polega na usunięciu naruszenia albo zagrożenia naruszenia praw uprawnionego (por.: postanowienie Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 17 lipca 2013 roku, w sprawie I ACz 1182/13, LEX nr 1342337; postanowienie Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 08 lutego 2013 roku, w sprawie I ACz 181/13, LEX nr 1283522).

Dodać należy, iż stosownie do treści art. 755 § 2¹ k.p.c. - dotyczącego zabezpieczenia roszczeń niepieniężnych – przepisu art. 731 k.p.c. nie stosuje się, jeżeli zabezpieczenie jest konieczne dla odwrócenia grożącej szkody lub innych niekorzystnych dla uprawnionego skutków.

Powodowie, uzasadniając interes prawny w udzieleniu zabezpieczenia, powołali się na złą kondycję finansową strony pozwanej. Podkreślili także, iż suma wpłat dokonanych przez nich przewyższa wartość wypłaconego kredytu, tj. kwotę 138 435,74 zł oraz że dokonali wpłat w kwocie 153 301,86 zł.

Sąd uznał, że w okolicznościach niniejszej sprawy powodowie uprawdopodobnili interes prawny w udzieleniu zabezpieczenia roszczeń o ustalenie nieważności przedmiotowej Umowy.

W ocenie Sądu, zabezpieczenie powyższego roszczenia powodów konieczne jest dla odwrócenia skutków niekorzystnych dla nich (art. 755 § 2¹ k.p.c.). Zauważyć należy, iż w przypadku ustalenia, że Umowa kredytu jest nieważna, strony zobowiązane będą do zwrotu wzajemnych świadczeń (teoria kondykcji). Kwota kredytu wypłaconego

powodom na podstawie przedmiotowej Umowy wynosiła 138 435,74 zł, zaś suma dokonanych przez nich spłat na dzień 10 czerwca 2021 roku wynosiła 150 799,13 zł (zaświadczenie – k. 36), a więc powodowie dokonali wpłat w łącznej kwocie przewyższającej wypłacony im kredyt.

Skoro kwota wypłacona powodom przez Bank na podstawie przedmiotowej Umowy jest niższa od wartości dokonanych przez nich spłat, a obecnie powodowie dokonywaliby spłat ponad wypłacony im kredyt, to w ocenie Sądu stanowi to argument za uwzględnieniem wniosku o zabezpieczenie w zakresie wstrzymania obowiązku powodów dokonywania spłat rat kredytu w okresie od dnia udzielenia zabezpieczenia do dnia uprawomocnienia się orzeczenia kończącego postępowanie w niniejszej sprawie.

W ocenie Sądu, wskazany wyżej sposób zabezpieczenia roszczenia powodów zapewni im należyłą ochronę prawną (art. 730¹ § 3 k.p.c.), a więc jest wystarczający. Gdyby natomiast w toku postępowania okazało się, że pozwany Bank w związku z kwestionowaną Umową będzie dokonywać wobec powodów czynności, które mogą wyrządzić im szkodę, mogą oni złożyć ponownie wniosek o zabezpieczenie, wskazując sposoby zabezpieczenia adekwatne do zaistniałej sytuacji.

Dodać należy, iż w związku z zabezpieczeniem roszczenia powodów jak w pkt 1 postanowienia, pozwany Bank nie może dokonywać czynności, które miałyby niejako stanowić „sankcję” za niepłacenie rat kredytu w okresie od zabezpieczenia do zakończenia niniejszego postępowania, w szczególności nie może wypowiedzieć powodom Umowy z powodu nieuiszczania rat kredytowych oraz nie może przekazywać innym podmiotom informacji o nieuiszczaniu przez powodów rat kredytu. Wstrzymanie wykonywania tych obowiązków, a więc uiszczenia rat kredytu, nastąpiło bowiem na podstawie postanowienia Sądu, nie jest zaś wyrazem lekceważenia przez powodów swoich zobowiązań umownych.

Mając powyższe na uwadze, Sąd oddalił wniosek o zabezpieczenie co do kolejnych wskazanych we wniosku sposobów zabezpieczenia.

Oddaleniu podlegał także ewentualny wniosek o zabezpieczenie roszczenia ewentualnego o zapłatę. Roszczenie ewentualne nie może bowiem w postępowaniu o zabezpieczenie stanowić podstawy oceny pod kątem art. 730¹ § 1 k.p.c., albowiem zyskuje ono na znaczeniu dopiero po stwierdzeniu niezasadności roszczenia głównego, co może nastąpić tylko w postępowaniu toczącym się przed Sądem rozpoznającym sprawę, po przeprowadzeniu postępowania dowodowego (por. uzasadnienia postanowień Sądu Apelacyjnego w Bydgoszczy z dnia 12 listopada 2015 roku, w sprawie II Cz 752/15 oraz Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 03 września 2012 roku, w sprawie I ACz 1198/12).

Mając powyższe na uwadze, Sąd orzekł jak w pkt 1 i 2 sentencji

ZARZĄDZENIE

1. (...)

2. (...)

3. (...)

(...)